Секція 2
Інноваційно-інвестиційна діяльність як основа забезпечення економічного розвитку підприємств

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

Антіпова М.Л.
Науковий керівник: Шершенюк О.М., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Розвиток вітчизняної економіки, підвищення конкурентоспроможності українських підприємств з метою подолання відставання від економічно розвинутих країн та інтеграції у світове співтовариство неможливе без здійснення інвестицій, у першу чергу в інноваційну сферу.

Прискорення розвитку високотехнологічних виробництв, спроможних виробляти наукоємну продукцію, формування їх експортного потенціалу, підвищення технологічного рівня підприємств, завдяки прогресивним вітчизняним і світовим науково-технічним досягненням, є обов'язковими умовами для реалізації інноваційної стратегії економічного зростання.

На сьогоднішній день Україна має неабиякий природний, промисловий, технологічний і науковий потенціал, однак елементи її конкурентних переваг ще недостатньо розвинуті.

Наслідком цього є низький рівень конкурентоспроможності вітчизняних товарів, особливо наукомістких виробів із високою доданою вартістю. В останні роки проблематиці інноваційно-інвестиційної діяльності промислових підприємств приділяється велика увага як зарубіжними, так і вітчизняними авторами, теоретиками та практиками: О. Амошею, І. Ансоффом, А. Гальчинським, В. Гейцем, П. Друкером, С. Ілляшенком, М. Портером, Б. Санто, М. Туган-Барановським, М. Чумаченком, Й. Шумпетером та іншими. Разом з тим, подальших досліджень потребують проблеми залучення фінансових ресурсів до інноваційної сфери.

Ключова роль інновацій на мікро- та макрорівнях, яка підтверджується успішним зарубіжним досвідом на основі широкомасштабного впровадження інновацій, зумовила необхідність вибору Україною інноваційного напряму розвитку та формування обґрунтованої інноваційної політики.

Ситуація, яка склалася у нашій країні, характеризується тим, що за наявності значної наукової та технологічної бази спостерігається зниження інноваційної активності в зв'язку з недостатністю у підприємств власних інвестиційних ресурсів, незначними державною підтримкою й бюджетним фінансуванням, високими кредитними ставками, низьким платоспроможним попитом на нову продукцію та технології, високим рівнем ризиків в інноваційній сфері. Розвиток наукоємних виробництв неможливий без серйозної державної підтримки.

Існує багато проблем пов'язаних з розвитком інноваційної складової, тому ціллю даної роботи являється визначення низки причин, які уповільнюють рівень розвитку інноваційної складової української економіки, а також обґрунтування необхідності розробки удосконалених методів оцінки їх ефективності.

Недоліки реальної науково-промислової політики протягом усього періоду радикальних економічних перетворень, що з'явилися в слабкій структурованості цілей і недостатності заходів прямої та непрямої підтримки інноваційної діяльності, призвів до того, що частка промислових підприємств, де впроваджувалися інновації, катастрофічно знизилася. У теперішній час за статистикою вона становить 10% від загального обсягу промислових підприємств, тоді як у розвинутих економіках – нормою вважається 60-80%.

Основними чинниками, що гальмують розвиток інноваційної складової української економіки є:

– спрямованість державної політики на закріплення моделі економіки, яка ґрунтується переважно на низько технологічних укладах. Така економічна модель за своїми базовими властивостями не потребує інновацій, не передбачає інвестицій у людський капітал, не формує внутрішнього платоспроможного попиту на інновації, не створює належних стимулів до інноваційної діяльності;

– недостатність інституціонального забезпечення інноваційної діяльності;

– недосконалість управління інноваційною діяльністю, яка виявляється в широко окреслених пріоритетах, що суперечить теоретичним засадам стимулювання інноваційної діяльності. Розподіл бюджетних коштів на фінансування наукових, науково-технічних та інноваційних проектів спирається переважно на позиції міністерств, відомств, інших центральних органів виконавчої влади. Створено умови для безконтрольного розпорошення бюджетних коштів.

Визначити майбутнє України на тривалу перспективу неможливо без розуміння радикальних змін, що відбуваються й відбуватимуться у світовому співтоваристві в умовах подальшої глобалізації, дедалі виразнішого технологічного перевороту.

На відміну від індустріального суспільства, де ключовим інститутом є фірма, у постіндустріальному суспільстві найважливішим елементом і рушієм соціально-економічного прогресу стають наукові установи, що виконують головну роль джерела інновацій. Тому на сьогоднішній день для переходу економіки України до інноваційного розвитку потрібно, щоб на перший план вийшла проблема не просто дослідження й засвоєння реальних механізмів здобуття нового знання, а й його перетворення на технологічні нововведення як основу структурної трансформації економіки. З погляду довгострокового розвитку соціально-економічних, культурних, творчих стандартів суспільства слід розглядати не стільки суто економічно політику, скільки весь зміст політики уряду, спрямованої на розвиток творчих здібностей людини, принципи політичної організації суспільства тощо.

Отже, на сьогоднішній день назріла потреба переглянути методологічні підходи до розвитку інноваційної діяльності у світі загалом та в Україні зокрема, впровадженню відомих, а за необхідності й розробленні нових принципів і механізмів інноваційного розвитку економіки відповідно до реальних умов. Інтенсивність запровадження інноваційної моделі розвитку залежить від наявності низки правових, фінансово-економічних, соціальних та інституціональних умов у підприємницькому секторі, промисловості, наукових сферах та міжнародного співробітництва.

ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Болотова А.А.
Науковий керівник: Лисенко А.О., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Найбільш актуальною проблемою практично на кожному підприємстві є питання пошуку і залучення фінансових коштів для відновлення або удосконалення виробничого процесу. Причому гостру нестачу підприємства відчувають в довгострокових фінансових вкладеннях, спрямованих на оновлення, реконструкцію і технічне переозброєння основних фондів.

За формою власності, як і капітал, інвестиційні ресурси можуть бути власними (реінвестування прибутку підприємства), залученими (формування акціонерного капіталу) і позиковими (банківський кредит або іноземні інвестиції).

Перше джерело − власні фінансові ресурси − найприродніший і вигідний для підприємства будь сфери діяльності. Однак важкий кризовий стан української економіки за останні роки практично відучило керівників діючих підприємств розраховувати на це джерело інвестицій. Формування залученого капіталу в рамках державної програми приватизації теж не дало виходу з кризи і не привертало стратегічних інвесторів у вітчизняну промисловість. Тому багато підприємств змушені робити ставку на зовнішні фінансові впливи. Ця проблема актуальна, але поки немає шансів на відновлення виробництва за рахунок зовнішніх інвестицій. Банківський кредит занадто дорогий, а іноземні інвестори не поспішають вкладати гроші в нестабільну економіку з недосконалою законодавчою базою. Однак, іноземні ресурси «коштують» набагато дешевше, тому прагнення українських господарників до іноземних інвестиційних ресурсів цілком закономірно.

В умовах обмеженості ресурсів іноземний капітал у формі кредитів, портфельних інвестицій є одним з джерел фінансування, яке дає можливість покривати тимчасові потреби вітчизняного виробника, у фінансах.

Джерелом приросту капіталу і рушійним мотивом здійснення інвестицій є одержуваний від них прибуток. Ці два процеси − вкладення капіталу й одержання прибутку − можуть відбуватися в різній часовій послідовності: послідовне, паралельне та інтервальне [1].